

Syrská opoziční aktivistka **Raghda Hasanová** a britský režisér **Sean McAllister** řekli regionálnímu Deníku:

Ve vězení nebyly slyšet lidské hlasy. Jen vytí

MARTIN DOHNAL

Praha – Syrská love story Raghdy Hasanové a Amera Doua začala stejně drsně, jako později pokračovala. Zmlácena protestující Syřanka a tehdejší palestinský aktivista se seznámili skrz díru mezi celami ve vězení syrské tajné policie. Vzali se a narodili se jim tři synové, ale nehnavná Raghda skončila kvůli kritické knize znovu ve vězení. V roce 2009 začal jejich příběh na Amerovu žádost dokumentovat uznávaný britský režisér Sean McAllister, který na pozadí vyplatěho příběhu rozpadu jednoho manželství zachytil potáčky konfliktu v Sýrii i pozdější snahu běženců začít nový život v Libanonu a později ve Francii. Zatímco Amer už chce mít předešlým klad, Raghda stále usiluje o konec syrského režimu. „Nemůžes být Che Guevara a matka zároveň,“ vyčítá jí dnes už bývalý manžel v jedné chvíli. Hlavní protagonistka a režisér vítězného filmu festivalu Jeden svět se o svůj příběh podělili s regionálními Deníkem.

Jak jste se cítila, když jste se vrátila k rodině ze syrského vězení a našla doma britského režiséra s kamerou?

Raghda: Z vězení jsem vyšla krátkce po vypuknutí revoluce a měla jsem tehdy plnou hlavu protestů a věcí, které se kolem daly do pohybu. Popravdě mi v tu chvíli bylo jedno, jestli mé doma někdo natáčí. Důležité pro mě bylo spíš to, že Sean natáčel, co se děje v ulicích, a potáhal to předat celému světu.

Sean: Bylo to dost nečekané. Nevěděli jsme, že Raghdu pusť. Mluvíli jsme ale předtím spolu po telefonu, což je ve filmu vidět. Věšla do filmu, který už se natáčel. Krátkce po tom mě ale zatklá syrská policie a všechno nabralo ještě další směr.

Ve filmu vidíme ostré domácí hádky mezi Raghdou a jejím manželem Amerem. Jaké bylo natčení v takových situacích?

Sean: Jsem dokumentarista, který točí o životu. A v životě se lidé hádají. Zajímala mě pravda, kterou lidé v televizi běžně nevidí. Může se zdát, že lidi, kteří se dostali na Západ, potkal happy end. Tak to ale není. Například víc než polovina uprchlíků se rozvádí. Natočil jsem spoustu dalších scén včetně mnohem vyplatějších hádek a rozbití věcí. To, co jsem tam nechal, se jen dotýká povrchu. Zajít dal už by byl vyozeníismus.

Raghda: Nejdřív jsem si ne-

DRAMATICKÝ OSUD. Syrským vězením si prošla aktivistka Raghda Hasanová i britský režisér Sean McAllister, který její příběh dokumentoval. Foto: Jeden svět

mohla zvyknout. Měla jsem přtrozený strach z toho, že mě někdo pronásleduje a zaznamenává, co dělám. Později jsem si ale zvykla. Pochopila jsem, že kamera je Seanovou součástí, v podstatě jeho třetí oko.

Sean vám jako režisér dramaticky zasaíl do života. Když ho v roce 2011 zatklá syrská policie, musela vaše rodina kvůli nálezem materiálu opustit zemi. Cítila jste na něj vztek?

Sean: Vsadím se, že našívra-ná byla. Ale já svým způsobem taký. Byla to těžká situace, protože najednou byli bez ob-

Drama v Bruselu. Na policii pálii skrz dveře

Brusel – Opět obavy, opět střelba. Belgičtí a francouzští policisté včera odpolne a večer zasahovali na předměstí Bruselu proti jednomu nebo více ozbrojencům. Ti nečekaně spustili palbu, když policisté přišli do jednoho bytu v rámci vyšetřování loňských teroristických atentátů v Paříži. Byt byl pronatý na falešné jméno a policisté se domnívali, že je prázdný. Střelba přišla přes dveře. Některá média s odvoláním na prokuraturu tvrdila, že bezpečnostní složky jednoho z ozbrojenců zabily. Mluvíci údajně du do uzavěrky tohoto vydání zatím pouze potvrdili „náležetla během zásahu v domě“. Podle něj nejde o Salaha Abdeslamu, jednoho z hlavních strýčků pařížského atentátu.

tisku a policie po nich intenzivně pátrá. Při zásahu byli zraněni čtyři policisté. Policie čtvrt uzavřela a obyvatele vyžvala, aby nevycházel a neověřijovali na sociálních sítích fotky nebo videa z místa incidentu, které se nachází na předměstí Forest. Francouzský ministr vnitra Bernard Cazeneuve oznámil, že přítomni byli i francouzští policisté.

V uzavřeném obvodu se nacházejí dvě školy a jesle. Děti odpolne zůstaly zavřené uvnitř a budovy střežila policie. Z jedné školy policisté záky evakuovali už odpolne a kolem 19. hodiny začaly další evakuace. Podle listu Le Soir čeká-li rodiče na děti na pokyn radnice v jedné z nedalekých ulic a dostali příkaz od policie, aby

čanství. Osmnáct měsíců bez pasu a dalších dokumentů v Libanonu bylo plných nejistoty, bez práce, peněz a budoucnosti. Libanon navíc není bezpečná země, ti hranic uášeli Syřany, které chtěli vrátit zpátky do země. Cítili jsem se kvůli tomu špatně. Byla to moje vina a nemohl jsem s tím nic udělat. Mnohí natoceny matetřál ale později také posloužil jako důkaz, na základě kterého dostala Raghda rodina azyl ve Francii, což by jinak bez dokumentu bylo těžké. Nakonec jsem, že jsem jim spíš pomohl – nejsou v syrském táboře darmůk, nehladoví, nepa-

dejší na ně Asadovy bomby. A nejsou ani v uprchlickém táboře někde v Buharsku.

Raghda: Když Seana zatklí, jsem jidě v Sýrii procházet a začal nás rozhodněji podporovat v našem úsilí to změnit. Řekl tehdy stanici CNN věc, která v Sýrii rezonuje dodnes: Ze v takzvaném sklepení mrtvých, ve vězení, neslyšel lidské hlasy, ale jen vytí.

Sean: Zatahnou vás do těsného sklepení bez oken, kde ani nenatáhnete nohy. Soustavně mlátí lidi okolo kabely a

Breivik si stěžuje. U soudu provokoval

Oslo – Jakmile mu policisté sundali pouta, obrátili se k novinářům a zvelí pravici k nacionalistickému pozdravu.

Souč v Norsku včera začal projednávat stížnost teroristy Andrese Behringa Breivika, který kvůli podnikám svého věznění zažaloval stát za porušení lidských práv. Praviceový extrémista, který si odpývá jednadřacetletý trest vězení za zabít 77 lidí při útocích na používání pout, omezování korespondence, pravidelné prohlídky cely či izolaci od ostatních trestanců. Slyšení provázejí přísná bezpečnostní opatření, média nebudou mít povoleno vysílat Breivikovo svědectví. Souč se totiž obává, že by svou výpověď mohli zneu-

mučít je elektrinou. I když se v noci snažíte spát, vždycky tam někdo takový je. Je to promyšlený psychologický nátlak, nikdy si totiž nemůžete být jisti, jestli nejste další na radě. Je zvláštní, že tenhle rozhovor se stápně jako řada předchozích odehrává v podzemí. Říkal jsem přitom, že sem dolů nechci. Pokoje bez oken už teď nemám moc v lásce.

Změnila tahle drsná zkušenost z vězení přístup k natčení?

Sean: Pomohlo mi to lip pochopit režim. Když jsem se ocitl ve věznici Mukhabaratu (syrská tajná policie – pozn. red.), nahlédl jsem do jeho zákulisí, kam běžné nevidíte. Nejde jen o samotné vězení, mluvíli jsem s tamními veliteli o jejich pohledu na režim, což mi poskytl také velice zajímavý pohled. V Sýrii bylo přitom občas těžké odhadnout, kolik lidí vlastně Asada podporuje a kolik jich stojí proti němu. V Saddámově Iraku to třeba bylo jiné, panovala tam obrovská nenávisť vůči jednomu muži. V Sýrii je to trochu komplikovanější (Raghda přikyvuje).

Jak by teď vypadal váš život, kdyby žádný film nevznikl?

Sean: Byla by šťastné vdaná v Tartusu, divala by se s manželem z pobřeží na západ slunce a pochvalovala by si krásný den (směje se).

Raghda: To nevím. Asi bych zůstala v Sýrii, možná bych teď hladověla nebo umřela. Těžko říct.

Jedno z dětí v libanonském exilu říká: „Teď už revoluci nenávidím.“ Vy naopak stále vypadáte velmi odhodlané, měla jste někdy pochybnosti o smyslnosti vašeho boje proti Asadově režimu?

Sean: Neměla (směje).

Raghda: Ale ano, jsem přece člověk. Mám živoť se rozsypal, ztratila jsem na čas děti, tohle se nedá z paměti vymazat. Byla jsem mnohokrát strašně vyčerpaná a prala se sama sebe „proč?“. Ale ve výsledku si myslím, že člověk nemůže být sobecký – chránit jen své děti a nechat ostatní trpět.

Raghda mají syn v jednom momentě říkat: „Nejsem Syřan, ale Francouz.“ Je to podle vás dobře nebo špatně? A může se stát skutečným Francouzem?

Sean: Děti se adaptují dobře, školu ve Francii milují a zvládají ji dobře. Vzpomínky pronásledují spíš dospěle a Bob je mladý. Amer ale řekl něco zajímavého – Bob na svoji minulost nezapomene, protože je zdokumentovaná ve filmu.

KRÁTCE

Slovensko: Čtyři strany míří k vládě

Bratislava – Čtyři politické strany na Slovensku v čele se sociální demokracií (Směr-SĎ) premiéra Roberta Fica se dohodly na programových prioritách, jež by se měly stát základem programového prohlášení vznikající koaliční vlády. Směr-SĎ, nacionalistická Slovenská národní strana (SNS), dále strany Sif a Most-Híd začaly oficiálně vyjednávat o společné vládě, poté co o víkendu padla možnost vzniku široké pravíkové koalice. Podle Fica bude vznikající koalice proevropská a kabinet hodlá prosadit snížení daně z příjmů firem. Spojenectví by zároveň znamenalo, že po první v novodobé historii země by součástí vládní koalice byly nacionalistická SNS a stra-

Raghda: Jsem opravdnu vědčn, za všechno, co nám ve Francii poskytl. Nejsem žádný nacionalista, ale samozřejmě by mě mrzelo, kdyžby děti zapomněly na to, odkud pocházejí.

Překvapily vás reakce na film?

Sean: Je to šok. Když jsme ten film připravovali, BBC nám říkala, že hlavní dvě témata filmu jsou Sýrie a uprchlíci a ani jedno z nich není zrovna sexy. Pro úspěch filmu je ale klíčové načasování a velká běženecká vlna do Evropy všechno změnila. Lidé se najednou snaží zjistit, co se vlastně v Sýrii děje. Byli jsme také nominováni na Filmovou cenu Britské akademie (BAFTA) a získali několik dalších ocenění.

Jaké jsou teď vaše plány?

Raghda: Před týdnem jsem se odstěhovala zpátky do Paříže. Potřebuju si odpočnout, jsem fyzicky vyčerpaná. Pak bych se ráda soustředila na práci na své další knize. Snažím se také s dalšími Syřany v exilu dát dohromady projekt, který by měl upozornit na nutnost změny v Sýrii.

Po pěti letech natčení se vaše cesty zřejmě rozejdou. Jaký z toho máte pocit?

Sean: Cítí se skvěle, protože mě nenávidí (smích).

Raghda: Ne, je to můj nejlepší přítel.

Sean: Za chvíli budeme volat londýnskému producentovi kvůli hranému filmu založenému na knize, který vznikl podle mého dokumentu. Raghda se snaží napsat další knihu a já stáhnu peníze na další film, ale zůstáváme pořád v kontaktu.

Seznam měst, kde můžete film Syrská love story vidět, najdete na www.jedensvet.cz/2016/regiony

Rusové už se stahují domů

Ze Sýrie včera odletla první skupina ruských letadel, která se od loňského podzimu účastnila vojenských operací v Sýrii. Částečně stažení ruských sil v pondělí nařídil prezident Vladimir Putin. Do Ruska se má vrátit velká část leteckých sil, v zemi zůstane asi 1000 lidí. Moskva má podle šéfa české diplomacie **Liboníra Zoríka** podíl na uprchlické krizi v Evropě. „Rusové jsou velmi činní v tom, že nám uprchlíky vozí z jihu v šeljiakými severními cestami, například letecky,“ řekl ministr pro HN.

Česká loď ucpala Labe v Německu

Drážďany – Česká nákladní loď s 800 tunami soli na palubě zablokovala dopravu na Labi v Drážďanech. V pondělí večer ji strhl silný proud a od té doby brání přetěždu pod Albertovým mostem v centru saské metropole. Česká loď zastavila dopravu na Labi v Drážďanech i loni na konci prosince. (čt)

Matku Terezu svatořečí v září

Vatikán – Katolická misio-nářka Matka Tereza, která svůj život věnovala pomoci chudým a nemocným, bude 4. září prohlášena za svatou. Při setkání s kardinály to včera oznámil papež František. Cestu ke svatořečení otevřel papež loni v prosinci, když uznal zásluhy připisovány této celo-